

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz kordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 8. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, június 23.

Nyelvrendelet itthon.

Egy pár tekintélyes fővárosi lap igen különös dologról ad hírt. Arról van szó, hogy a közös hadügyminiszter az ezredek legénységének nemzetiségi aránya szerint ugynevezett ezrednyelveket állapít meg. E szerint vannak Magyarországon közös hadseregbeli ezredek, melyekben a tót, ruthén, horvát, szerb, oláh vagy magyar is talán az ezred nyelv. A tiszték pedig az előléphetési igény elvesztése által kényszerítettnek az ezrednyelvnek záros határidő alatti megtanulására.

Hallottunk róla, hogy a csehek forszírozzák, hogy három oldala legyen a bankónak, de ez a miniszteri rendelkezés még abszurdabb. Abszurd közjogi szempontból. Államnyelv csak kettő van az osztrák-magyar monarchiában: a magyar állam és az osztrák állam nyelve. Itt tehát a magyar a hivatalos nyelv, melyet hivatalos átirataikban a katonai hatóságok is respektálni tartoznak, a szomszéd államban pedig a német. Ezen a közjogi rendelkezésén már egy részt ütött a hadsereg, mikor a közös hadsereg nyelvül a németet vette használatba. Folyt ezért is sok szó és tinta, de azzal torkoltak le bennünket, hogy a hadsereg egysége nem tür két nyelvet, hanem a nyelv egységét kívánja.

Ime most 5—6 féle nyelv is lesz a hadseregben. Hivatalos ezrednyelvek, mi-

ket büntetés terhe alatt tartoznak elsajátítani és használni a tiszték. Egyenrangúvá van téve hivatalosan a nemzetiségi frakciók nyelve a magyarral, ami közjogunknak egyszerű agyon csapása.

De türhetetlen ez a magyarság nemzeti, faji szempontjából is. Ez a rendelkezés ezt az abszurditást szankcionálja, hogy egy tiszt egzisztálhat Magyarországon, magyar ország ezredeiben, magyar ezredekben, két idegen nyelvvel, a német és oláh, vagy szláv nyelvvel, anélkül, hogy csak konyitana is a magyar állam hivatalos nyelvéhez, míg a magyar tiszt, tehát az államfentartó faj egy tagja, ama nemzet egy fia, mely vérrrel foglalta, vérrrel védte egy ezredéven át ezt a hazát, kényszerülve van okvetlenül a német nyelvet és még egy nemzetiségi nyelvet is megtanulni, ha egzisztálni akar egyik, másik ezrednél.

Igy használ a hadsereg a magyar állameszme szolgálatában. Igy czukrozzák meg azokat a 30 és sok 100 milliós keserű labdacokat, melyeket a hadsereg érdekében el kell nyelnünk, még a parlamenti budgetjog megsértése árán is.

Nem szabad ezt szó nélkül hagyni, lehetetlen még a végső erőfeszítéssel is fel nem lépni ellene.

Zászlóinkat letépik, el égetik, diplomáciai német, a közös hadseregben ismeretlen a magyar szín, soha sem volt szívesen látott a magyar szó, s most végleg sutba akarják dobni.

Sokat engedünk mikor megengedünk, hogy a közös hadsereg magyar ezredeiben is német kommandó járja, ha a hadügyminiszter ezzel sem elégedett meg s még újabb fricskát ad a magyarságnak, akkor itt az ideje a revízióknak s legalább annyi tért kell visszahódítani a hadseregben a magyar nyelvnek, amennyit most elakarnak venni tőle.

Magyarországon egy ezrednyelv lehet: a magyar, amelyik tiszt ezt nem tanulja meg záros határidő alatt, azt tessék előléptetésre képtelenné tenni. P—y.

A katolikus autonómia.

Budapesti tudósítónk a következő hiteles értesítést küldi: A katolikus autonómiát szervező kongresszus 27-es bizottsága által kiküldött 9-es bizottság gróf Szapáry Gyula elnöklété alatt a főrendiház tanácstermében f. hó 20., 21. és 22. napján folytatta munkálatait. A tárgyalásokban részt vettek báró Hornig Károly veszprémi püspök társelnök, Vajda Ödön zirczi apát, Rayner Lajos kanonok, gróf Zichy Nándor, dr. Günther Antal, dr. Pásztélyi Jenő, és dr. Hoványi Gyula nagyváradai jogakadémiai tanár előadó. A kilenczes bizottság bevégezte előzetes munkáját, a vezérelvekre nézve megállapodott és felkérte elnökét, gróf Szapáry Gyulát és dr. Hoványi Gyulát, hogy a bizottság megállapodásai alapján szövegezzék az autonómiai szervezetre és hatáskörére vonatkozó javaslatot. Az előadói javaslat szeptember hó első felében a kilenczes bizottság által véglegesen szövegeztetvén, a 27-es bizottság elé fog terjesztetni.

Más forrásból a következő értesülést vettük: A katolikus autonómiai kongresszus által

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Levelek.

Irtá: PRIGL OLGA.

A tizenhatodik születésnapomra kaptam ajándékba ezt a három levelet, finom hajtással a nevemre megcímezve, átkötve egy csomóba, gyöngye ibolyaszínű szalaggal.

ELSO LEVÉL.

18 . . január 10.

Kis húgom!

A mikortájt ezeket a sorokat irtam, te a legkevesebbet törödtél velem, még kevesebbet a bál ruhámmal, hanem édesen szunnyadtál bölcsődben, a mig nekem naphosszant próbálnom kellett. Hidd meg, szerettem volna veled cserélni. Szerettem volna behunyni a szememet én is s csak álmodni és álmodni végtelen. Kiváncsi vagyok, vajjon te hogy fogod fel és minő érzelmekkel készülsz legelső bálodra? Talán nem egy a természetünk s te ép ellenkező hangulatban lész. Magad fogsz igyekezni, hogy a hajad szebben álljon, a ruhád ránczai mentől sikeresebbek legyenek s a mozdulataid, minden szavad precíz, előre megfontolt. Lehet ez lesz a szerencséd. Nem jársz úgy mint én, a ki

végigültem az egész bál-éjszakát. Igen, emlékszem rá, szegény anyánk sirt szegyenében. S vajjon felróhatjuk-e neki, ha hiu volt egy kevéssé, — hisz jóformán a körülmények, vagy még inkább a többiek vitték belé s az a szelid hiúság is nem-e csupa merő szeretet? — ott kezdődik, mikor a legelső csipkés, szalagos főkötőcskét a fejünkre teszik, a legelső versikét mondjuk el selypítve s az első jeles bizonyítványt, hagyományos minta-tálca kendőt hozzuk haza az iskolából. Édes szeretet kötött az apró főkötőbe, édes szeretet mozgatja ajkait, a hogy a mi selypítve elmondott versikénket önkénytelen is halkan velünk mondja, mintegy a nagy figyelemben egyesítve lelkét a mienkkel, — a szeretet diktálta hiúság készíti rá, hogy a sokszor bizony meglehetősen kezdetleges apró munkáinkat dicsekedve mutogassa. És azért ne szóld meg érte, ha majdan téged is öltöztet, szepít, hanem hálaírd meg úgy, hogy velem mindörökké letöröljed miattam hullajtott könnyeit. Hiszen nem is lesz az olyan nehéz, látom most már én is. Ne kerülöd az embereket, légy hozzájuk szíves, barátságos. A hidegségükkel szemben meredj meg te is mint a jég, mert tudva levő, hogy akkor mindaketten megfagytok. Mosolyogj a néha egyenesen rád irányzott célzásokra és megjegyzéseikre is, az a mosolygásod olyanná lesz, mint a puha bársonnyal bevont páncél, a melyben erejét veszti a nyíl,

anélkül, hogy visszapattanna. És mindez csak egy kis önmegtadadásodba kerül, egy kis legyőzésével a büszkeségnek. Alkalmazkodjál mindenkihez s minden időben. Beszélj úgy, légy úgy, hogy szinte előre tudjad minő feleleteket kapsz reá, minő viszonzást várhatsz. S mindenekelőtt mondjál le álmódosásaidról. Kevesebb csalódás ér, ha a világot nem épen mindig az ideális oldaláról fogod fel, több örömid lesz, ha lelked nem csapong tul a szived egyszerre betöltő hangulatok látókörén. Légy szerény mindenekelőtt s ne áltasd magad azzal mint a bibliai farizeusok, kik megvetették a másikat azért, mert lelkét kevésbé gondolták olyan fehérnek, mint a magukét. Ha a te lelked igazán fehér, úgy például amazokét is megfehérítheti. Légy tehát okos és szelid, mindenekelőtt pedig fogadj szót édes anyáknak, mert az ő sejtő szívében meg vagyon írva sorsod s annak ösztönös sugallatai megkeresik neked a boldogságot.

MÁSODIK LEVÉL.

18 . . jun. 30.

Kis húgom!

Már járn tudtál, gagyogni is valamennyire és akkortájt sokat ültél az „ő“ térdein s azóta sokszor látlak úgy és szeretném ha még egyszer át tudnám élni azt az időt, ha még egyszer előlről kezdhettém.

kiküldött 27-es bizottság kilenczes albizottsága szerdai ülésében megállapította az egyházközségek autonóm szervezetét és hatáskörét. Az 1871-ben tervezett esperességi tanácsot elejtették. E helyett tárgyalásra került az egyházmegyei tanács. Ennek szervezete az indirekt választási jog elvén állapított meg és ez fogadtatott el a kongresszusi választások számára. E testület hatáskörére nézve a legtöbb kérdés függőben maradt, ellenben elintéztettek az elnökség, szavazó jog stb. kérdése. Ezután foglalkozott a kilenczes bizottság a központi testülettel, a katolikus kongresszussal. Elhatározta, hogy a kongresszusnak nem valamennyi püspök lesz a tagja és így az 1871-iki szervezetben megállapított kongresszusi tag szám lényeges változást szenved. A négy érseken kívül csak a négy metropoliának hét rangidős püspöke, a négy tanítórend főnöke, minden érseki főkapitánynak három-három képviselője és lelkészkező papjának 25 képviselője lenne tagja a kongresszusnak. Miután az 52 egyházi képviselő a kongresszus egyharmadát képezné, a kongresszusba 104 világi képviselő választatnék be. Ezek közül kettőt a király nevez ki, kettőt az ország világi kegyurai, 100 pedig az egyházmegyei tanácsok által közvetlenül választatnék.

Az autonóm-ügyek tulajdonképpen vezetéke az igazgatótanácsra bízottnak, melynek tagjait — 5 püspököt és 10 világit — a kongresszus választja. A kongresszus és az igazgatótanács elnöke rendszerint a hercegprimás. Mindkét testület egy-egy világi alelnököt választ, továbbá az igazgatótanács egy elnököt, ki az autonómiának egyetlen fizetett közege. A választások hat-hat évre ejtetnek meg, de a harmadik év végén a tagok fele kilép.

Az ülés újra tárgyalás alá vette a kilenczes bizottság eddigi üléseinek megállapodásait, azok szövegezésére egy szűkebb bizottságot küldött ki, hogy ez a szeptember 12-én összehívott bizottság elé, az eddigi megállapodásokat már kész szövegezéssel terjessze elő, azután az autonómia befolyását tárgyalta még az egyházi méltóságokra és végül a katolikus alapítványok és az iskolaügyekről tárgyalt. A kilenczes bizottság azután elhatározta, hogy szeptember 12-éig nem tart érdemleges ülést.

Készülődések az aratási sztrájk ellen.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter a törvényhatóságok fejeihez rendeletet intézett a tán tervezett aratási sztrájk meghiusíthatása érdekében, tudatván, hogy *Mezőhegyesen, Kis-Béren, Bábolnán*, valamint Beregmegyében *Szolyván* nagyszámú számfeletti aratómunkást tart készletben s az egyes munkaadóknak a sztrájkoló munkások pótlására e készen-

létből fogja a szükséges munkaerőt rendelkezésre bocsátani a következő feltételek mellett:

1. Csak azon munkaadó kaphat munkást, aki az aratási munkára tényleg szerződötetett munkások munkásai *az ő hibája nélkül tagadták* meg a szerződés teljesítését, s az alkalmazotti közbelpés nem vezetett sikerre, a munkaadó helyben és a környéken a közvetlen szomszédjai által fizetett munkabér és feltételek mellett munkásokat nem kaphatott.

2. Ezekről javaslatot tesz a járási főszolgabíró a főispán távollétében az alispánhoz. Ha a munkakirendelés jogosult, akkor a kötelezettségekre (munkabér, szállítás, élelmezés) az illető magát kötelezi. A munkások kirendelését a földmivelési miniszternek táviratilag jelentik be, illetőleg itt kéri a szükséges munkásokat. Minthogy nincsen kizárva annak a lehetősége, hogy olyan munkaadó is jelentkezhetik, aki a fölösleges munkakészletből olcsóbb munkaerőt remél szerezni, s maga keresett ürügyet szerződött munkásainak elbocsátására, maga adott okot a sztájkra, a miniszter kijelenti, hogy ilyen munkaadónak semmiesetbe sem fogja a szükséges munkaerőt átengedni, mert ebben az esetben az intézkedések célját téveszteniék s jövőre még sulyosabb helyzetet teremtenének.

3. A harmadik pont jelzi, hogy a vasúti állomástól a munka helyéig a munkaadó köteles a szállítást gondoskodni. Ha a munkaadó kifejezetten nem kéri, a munkások szállítása az első személyvonattal történik a rendes szállítási kedvezményvel, t. i. félmenetjeggyel. A munkástartalékból 40—50 munkásnál kisebb csoport rendszerint át nem fog engedtetni. A főszolgabírók r. kapitányok városokban táviratilag értesítetnek a munkások kiszállításáról, hogy a biztonsági intézkedéseket megtehessek.

4. Ha a munkaadó a munkásokat a munka befejezte előtt a miniszter által elfogadott ok nélkül rendelkezésre bocsátja, az esetben a munkaadó a szállítási költségen felül a munkások három, illetve öt heti munkabérét köteles a földmivelésügyi miniszternek megfizetni. A munkaadó élelmezi a munkásokat a munkások lakhelyére való érkezéséig. A munkások kapnak havonként minden napra, akár heverő vagy helyben beteg napokra 0.5 kilogramm buzalisztet, 1.00 kg. árpalisztet, 1.00 kg. rozslisztet, 0.24 kg. hüvelyest, 0.06 kg. sót, zsirválság fejében napjára 3.5 krt; hetenkint 1.12 kg. hust, ezenkívül kapnak,

de csakis a munkásnapokra az aratók 0.3, a kötözők 0.2 liler pálinkát, tüzelőanyagot és a munkatelepre szállítva egészséges friss ivóvizet. A pálinka a munkás kívánságára készpénzzel megváltható. Hüvelyes burgonyával pótolható. 5. Munkástartalékok három, esetleg öt heti tartamra adatnak. Munkabérek: arató férfi legkevesebb 80, legföllebb 1 frt 20 krt, marokverő 50, illetve 80 krt, ünnep- és vasárnap, betegnapokra napszám nem fizetetik. Azt, hogy a telepről milyen munkabérű munkások adassanak, azt a munkaadó meg nem szabhatja. Ha a munkaadó önhibáján kívül marad munkás nélkül, a minisztérium munkásügyi osztálya levélbeli felkérésre tájékoztat, mely községben vannak munkások, akik idegen helyre is elszerződnek.

Gyilkossági kísérlet bosszúból.

— Saját tudósítónktól. —

Bizonyára ismeretes kedves olvasóink előtt is az a felháborodást keltő, gyalázatos eset, a melynek jóformán áldozatul esett egy becsületes, kötelességét hiven teljesítő férfi.

Az esetről magáról fekete-győrösi levelezőnk a következőket írja:

A gyilkos lövés.

Mócz István f.-győrösi járási erdőőr, a ki ügybuzgalmáról ismeretes és aki éppen ezert nem valami közkedveltségnek örvendő egyén — különösen a vadászok előtt — e hó 15-én ugy háromnegyed 10 óra tájban nyugodtan ült és beszélgetett családja körében, midőn hirtelen erős dördülés hallatszott; az ablak üvegei eső-römpölve hullottak le a szobába, *Mócz* pedig éles jalkiáltással lebukott a székről. Fejéből és melléből is patakzott a vér és a szerencsétlen ember eszméletlenül, kinosan hörögve terült el a földön.

Képzeltetni a család megrémülését. Jajveszélelésükre elősiettek a szomszédok és ágyba fektették a holtra vált férfit.

S míg egyesek a csendőrséget értesítették az esetről, addig mások orvosért futottak.

Az első orvosi segély.

Az orvos csakhamar meg is érkezett. *Wallerstein* Mór dr. tenkei körorvos nyújtotta az első orvosi segélyt. Kimosta és bekötözte az erdőőr jobb oldalán és vállán, valamint a fej jobb alsó részén tátongó sebeket és bár a sérülések igen sulyos természetűek, azonnal intézkedett, hogy a beteg kellő gyógykezelés céljából beszállítsák a biharmegyei közkórházba. Ez a reggeli órákban meg is történt.

Mócz állapotát ugyan nem tartják teljesen reménytelennek orvosai és biznak abban, hogy életben marad; mind a mellett sok idő telik el, még majd az egykor erőteljes, ép ember elhagyhatja a kórházat, honnan nyomorba döntött és kenyérkereső nélkül maradt népes családjához visszatér, — talán egész életére nyomorék állapotban.

A nyomozás.

A véres esetről értesült csendőrség sietve kezdett a nyomozáshoz.

Kétségtelenül megállapítható volt mindjárt, hogy az ablakon lőtt be valaki, s a fegyver erős nyul-seréttel volt megtöltve.

Kétségtelen volt továbbá az is, hogy a gyilkos merénylet indító oka a bosszu lehetett.

Ez irányban kezdték meg hát a nyomozást, a mely nyomozás csakhamar eredményre is vezetett.

Mielőtt leültem volna, hogy neked irjak, — a himzésemből megmaradt tarka selyemszálakat bontogattam szét. Bármily banális hasonlat, de önkénytelen jutott eszembe, hogy az élet, — a perczek, a napok, az évek valahogy olyanok, mint ez a zürzavarosan összekuszált selyemcsomó. Kiki megkapja a magáét s aztán nap nap után bontja, bontogatja, a szálakat. Simán jön olykor, gyorsan pördül az orsó, édes, szép színek csuszának keresztül ujjaink között, elandalog a lelkünk rajta. — Majd meg hirtelen bogot vet a fonál, megdurvul s kopott, szürke színben folytatódik ugy lehet a legutolsó szál. Az én életemben is volt rózsaszín szál s édes rózsaszínben láttam mindent. Mintha ragyogó hajnalból kötöttek volna fátyolt szememre. Gondolhatod mely időtájjra esik, talán emlékezni is fogsz »reá«, beszélni is ő tanított, — együtt tanítottunk. — A te kis ártatlan ajkaiddal mondtuk el egymásnak, a mit a szívünk beszélt. S aztán egyszer csak elszakadt a rózsaszín fonál, kettévágtam én magam. Hirtelen és abban a perczben gyűlöltem az egész világot, gyűlöltem az anyámat. Mert ő volt az oka, hogy szakítanom kellett, hogy választást hagytam közte s szerelmem között. És azóta Istenem, hányszor imádkozom térdén állva, hogy elengedtesék nekem e percz és kérlek téged is, hogy imádkozzál és újra kérlek: fogadj szót mindenben az édes anyáknak. Szomorú, nagyon szomorú történet.

Sokszor azzal áltatom magam, hogy talán nem is ő volt, a ki később, nemsokára, hogy szakítanom kellett, oly könnyelműn s meggondolatlanul lépett le a becsület utjáról. Jobb ugy hinnem, hogy meghalt s én imádkozom érte is.

Bontom, bontogatom a feketeszálakat és keserves könnyeim hullanak reá . . .

HARMADIK LEVÉL.

18 . . decz. 15.

Kis húgom!

Fehér világ kint, fehér világ bent. Halkan serczeg mellettem a gyertya lángja s én téged látlak magam előtt s lelkem fehér virágot küld neked. Itt ápoltam őket a kolostor csöndességében. Söhajtásom nevelte, könnyem öntözte.

Fehér liliom, szép imádság, lebegd körül én testvéremet! — Bűbájos szendeség ott ragyogjon az ő arcán, illatod az ő lelkében, az ő szelid szavain!

Fehér liliom szép imádság, hozz el neki galamb szárnyon öt megértő tiszta szívet, ki őrizze, oltalmazza!

Fehér liliom, szép imádság, ha nincs kit vigyen galamb szárnya, ha nincs ki lelke havát őrizze, őtalmazza, ugy vezesd el őt hozzánk ide, hol én zaklatott lelkem is megtalálta az örök csendességet. Amen.

A kézrekerült gyilkos.

Mócz haragossai közt keresték a tettest és — megtalálták.

A gyanu kezdettől fogva *Brindus* Flóra fekete-győrösi lakosra irányult. Ez ugyanis Móczzal régebb idő óta ellenséges viszonyban állott. Több rendbeli per miatt, melyeket haragossával szemben elvesztett, engesztelhetetlen gyűlölet ébredt *Brindus* szívében.

Mikor a csendőrség kérdőre vonta őt, erősen tagadni kezdett. Ám sok körülmény ellene vallott.

Elkobzott fegyverében nyomát fedezték fel a frissen tett lövésnek; találtak nála a sértült testéből kivettekhez hasonló ólomdarabokat; ellene vallanak az ablak allatti lábnyomok is, melyek tőle erednek; de főként az a tény, hogy többen látták őtet a tett elkövetésének estéjén sértett háza körül leselkedni, bűnösségét kétségbevonhatatlanul bizonyítja. A miért is letartóztatták és biztos fedezet alatt a tenkei kir. járásbírósa fogházába szállították.

Összeégett leány.

— A vigyázatlanság áldozata. —

Alig mulik el nap, hogy ne olvassunk szerencsétlenségről, melyet a petroleum vigyázatlan kezelése okoz. Mindannyiszor óvaintenek a lapok az elővigyázatra s úgy ez, mint a szerencsétlenségek rémes leírása nem elég, hogy csökkentse a borzalmas szerencsétlenségek számát.

Egy életerős, fiatal leány tegnap óta élet-halál között fekszik a biharmegyei közpórházban, iszonyuan összeégett testtel. Végzetes szerencsétlenségét önmaga okozta gondatlanságával.

A borzalmas esetről tudósítónk a következőket írja:

Ujjfalusi Margit 17 éves szép leány már huzamosabb idő óta szolgál, mint szobaleány dr. Berkovits Ferencz ügyvédnél. Szorgalmas, szolid, jómagaviselete miatt kedvelték.

Tegnap délután a szegény leány vasalással volt elfoglalva; jókedvvel végezte dolgát, vigan dalolgatott munkája közben. A vasaló azonban nem volt eléggé forró, a szén nem égett eléggé.

Hogy a szén tüzét jobban élessze, elővette a petroleumos kannát s a parázsra locsolt vele. Ebben a pillanatban a petroleum lobot vetett s szétrobbantotta a bádog edényt. A szétfrecsenő égő folyadék ráömlött a szegény leány ruhájára s egy pillanatban lángba borult a leány.

Iszonyu sikóltással futott ki az udvarra, tetőtől talpig lángolva.

A házbeliiek összefutottak s oltani kezdték, de ez jó ideig nem sikerült. Teljesen leégett róla a ruha, a haját, szemöldökét bőrrel együtt leperzselt a tűz.

A szerencsétlen leánynál legelsőbben két orvosnövendék jelent meg, de pár perc múlva dr. Baróthy Ákos dr. Berkovits Miklós és dr. Munk Béla orvosok is megjelentek s az első segélyt nyújtottak és lecsillapították a szerencsétlen fiatal leány iszonyu kínjait.

A szerencsétlenségről értesítették a rendőrséget, a honnan Faludi Soma őrmester jelent meg több rendőrrel, akik a kaput elzárták, hogy a nagy csoportta összeverődött népet távolartsák s azok ne alkalmatlankodjanak a szerencsétlenség színhelyén elfoglalt orvosoknak.

A míg az orvosok kötötték a szerencsét-

len szegény nőt, folytonosan keservesen jajgatót a borzasztó kintől s nemrég egy operáció következtében elhalt édes atyját emlegette.

A betegszállító kocsin beszállították a biharmegyei közpórházba.

Az orvosokat is meglepte az iszonyu égés, mely az egész testet elborítja. Sérülései nagy fokban életveszélyesek s az orvosok csak azért remélik, hogy megmenthető lesz gondos ápolás mellett, mivel rendkívül életerős, egészséges a szegény leány.

A háború.

Budapest, június 23. (Saj. tud. táv.) San-Franciscoból távirják: Ugy hírlik, hogy *M a r r y* tábornok az expedíciós sereg 3-ad részével június 29-én szándékozik elindulni a Filippi-szigetekre.

Budapest, június 23. (Saját tud. táv.) Washingtonból távirják: A hadügyminiszter tegnap este Playa del Esteból kelt kábel táviratot kapott *S h a f t e r* tábornoktól, amelyben jelenti, hogy csapatai Darguiriban sikeresen partra szállottak.

Budapest, június 23. (Saj. tud. táv.) Barcelonából távirják: Az itt megjelenő »Diario«-nak manilai tudósításai szerint az amerikaiak eltűrték, hogy Cavarét, midőn a spanyolok kivonultak, a csőcselék kirabolja, mely alkalommal többen épen csak életüket menthették meg.

Budapest, jun. 23. (Saját tud. táv.) Madridból távirják: A kamara folytatta a vitát a Filippi-szigetek fölött.

Egy karlista képviselő gáncsolja Manila polgári kormányát és felolvassa több főtiszt levelét, amelyek azt bizonyítják, hogy a spanyoloknak nem voltak meg a kellő védelmi eszközeik *D e w e y* tengernagy hajóhada ellen.

Canale, aki tagja volt a Sagastakabinetnek azt mondja, hogy meg kell mondani az igazat az országnak. Roszszalja a kormány eljárását, amelynek egyetlen terve az, hogy bezárja a kamarát és ezzel megszüntesse az alkotmányos garanciákat. Ennek eredménye az lesz, hogy hallgatni fog a ház és hallgatni fog a sajtó, mert a sajtó nem ellenőrizheti a kormány intézkedéseit, anélkül, hogy ki ne tegye magát annak a veszedelemnek, hogy a haditörvényszékkel gyűlik meg a baja. A mai kormányzat felelős úgy általánosságban, mint a részletekben az elkövetett hibákért és ügytelenségekért, amelyek a mai helyzetet előidézték. Az első sajnálatos tévedés Kubán és a Filippi-szigeteken a reformok létesítése volt a radikális elemek befolyása miatt. Másik hiba, amelyért a kormány felelős, az, hogy nincs hajóraj, aminek még az okát sem tudjuk. Hajókat rendeltek ugyan, de a kormány nem szerezte meg azokat. A szén- és lőszer szállításokat sem eszközölték. Hiba volt Cervera hajórajának kiküldése is. Tengerészeiknek Santiago de Cubába kellett menniök, mert ezt parancsolták nekik, de a jövődő szerencsétlenségért nem terheli őket felelősség.

M o r e t volt gyarmatügyi miniszter arra figyelmeztet, hogy Canalejas is ugyanahoz a párthoz tartozott és miniszter volt Sagasta kormányában, ennél fogva a felelősség egy része őt is terheli.

A szenátus elhatározta, hogy az az indítvány, amely Spanyolországban a

szabad dohánytermelést czélozza, megfontolás tárgyává teendő. Az indítványt azal támogatják, hogy Spanyolország nagymennyiségű dohányt hoz be az Egyesült Államokból.

Baranyi Zsigmondné.

A Baranyi és Beöthy rokon-családokat mély csapás sújtotta; egyik rokonszenves és előkelő tagja váradi és micskei *Baranyi* Zsigmond fogházfelügyelő neje, családi nevén besenyői *Beöthy* Éva meghalt.

Mielőtt ismét holmi köznap dolgokon révedezne tekintetünk, — behunyjuk egy pillanatra szemünk, hogy ismét és annyiszor már — gondolkozzunk a megmásíthatlan közös végzetten és azon a szép tanulságokkal teljes emberi életen, melyet ez elhunyt átért. A megilletődés parancsolja ezt tennünk.

A mai anyagelvies világban talán nem is tudja mindenki felfogni és átérezni mindazon családi erényeket, melyek a régi magyar családi életet oly szépen jellemezték. Az elhunyt egyik megtestesítője volt ezen erényeknek. Vesztett elhunytával a nagyváradi előkelő társadalom, melynek — míg a mind gyakoribbá váló betegség meg nem törte életerejét és életkedvét — egyik kimagasló s mindenki által bálványozásig szeretett kedves tagja volt; de legtöbbet vesztett a vigasztalhatlan férj és gyermekei és a nagyszámu rokonság, melynek tanácsadója, biztatója volt az élet küzdelmeiben.

A mult év nyári hónapjaiban még gyakran látható volt a Félix-fürdő árnyas sétányain, a mint társalkodónője karján, — körül véve jó ismerősöktől — lépegetett. Baján azonban nem segített sem a természet gyógyereje, sem a mesterkelt gyógytudomány s mindinkább hanyatlott a sir felé. Napok óta várták már halálát s aggasztó állapota hírére leérkezett Budapestre édes testvére *Beöthy* Algernon országgy. képviselő. Ez és *Miskolczy* Ferenczné s hozzátartozói karjai között lehelte ki egy áldásus élet után nemes lelkét.

Az elhunytban *Beöthy* László főispán nagynénjét siratja.

A család a következő gyászjelentést adta ki: Baranyi Zsigmond, valamint gyermekei: Bálint, András és Mariska férjzett Juricskay Vidné férjével, továbbá testvére *Beöthy* Algernon, családjával, a többi rokonok nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatják nejeinek, anyjuknak, testvéreinek, illetve rokonuknak *váradi és micskei Baranyi Zsigmond-né* szül. besenyői *Beöthy* Éva-nak életének 71-ik, boldog házasságának 35-ik évében 1898. évi június hó 23-án délután 3 óraker hosszas szenvedés után a halotti szentségek ájtatos felvételének megtörténtével bekövetkezett gyászos elhunytát. A megboldogultnak földi maradványai 1898. évi június hó 25-én d. e. 10 óraker fognak a róm. kath. vallás szertartásai szerint a megyeház épületbeni lakásán beszenteltetni és az olaszii r. kath. plebánia templomban megtartandó gyászszentmise után a váradi-olaszii sirkertben örök nyugalomra tétetni. Nagyváradi, 1898. június 23. Áldás poraira!

A gyászoló család távolabb lakó tagjait táviratilag értesítették a megdöbbentő hírről.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATO.

Június 25. A »Nagyváradi Vadászárság« közgyűlése d. u. 5 óraker a »Gazdasági és Iparbank«-ban.

* A jogügyi szakbizottság ülése. Nagyváradi város jogügyi szakbizottsága tegnap délután ülésezett. *D u s* László elnök, *Tóth*

Márton előadón kívül csupán dr. Sarkady Lajos biz. tag volt jelen. Az első tárgy volt az iskolaszék és a városi tanács között kiélekedett vitás ügy. Az iskolaszék ugyanis eddig minden szükséges javítást, beszerzést, a tanács megkérdezése nélkül, a gondnokok által rendeltette meg. A városi tanács pedig az ily számlák kifizetését megtagadta s azt kívánja, hogy minden szükségletet bejelentsen az iskolaszék s annak beszerzését, vagy a munkákat megrendelését a gazdasági tanácsos eszközölje. Az iskolaszék ebben autonómiájának megsértését látja s kereken kimondja, hogy azt el nem fogadja, határozza meg a kérdésben a közgazgatási bizottság. A jogügyi szakbizottságnak adták ki, hogy mondjon véleményt. Tanácskozás és a vonatkozó törvények és miniszteri rendeletek áttekintése után véleményként kimondták, hogy az iskolaszék eddigi eljárása teljesen helyes és jogos volt. Ha azonban ezen változtatni akarnak, csak a közgyűlésnek van joga kimondani, hogy jövőre ne az iskolaszék kezelje a szükségletek beszerzését. Ezután le tárgyalták a város részére szükséges beszerzések és kiadandó munkálatok árlejtésénél követhető eljárásról a keresk. és iparkamara által alkotott és benyújtott szabályrendeletet.

* **Személyi hír.** Dr. Hoványi Gyula jogakadémia tanár Budapestről, hol a kath. autonómiai 9-es bizottság ülésén mint előadó vett részt, a tegnap esti gyorsvonattal hazakereszt.

* **A Múzeum vendége.** Hampel József, a Nemzeti Múzeum igazgatója a tegnap folyamán városunkban volt és megtekintette a Múzeumot. A látogatás, melynek során dr. Némethy Gyula és Középegy Gyula kalauzolták az illusztris vendéget, egy délelőtt, mint délután több órán át tartott. Hampel a látottak felett elismerőleg és dicsérőleg nyilatkozott. Délben Ő Eminentiajának a bibornok-püspöknek volt vendége Hampel, ki az esti vonattal visszautazott a fővárosba.

* **A lourdesi zarándokok ügye.** Neki vágta a nagy világnak öten, idős, gyenge asszonyok, nem nézték az ut hosszúságát, csak a vég pontot látták, vágyuk, óhajításuk célját Lourdest. Az utat csak bírták, de a frank értéket, meg a francia nyelvet nem igen tudta bevenni a magyar természetük s ez csak bajt csinált, mert Franciaországban mindenki frankban számít s még a gyerek is francziául beszél. Így lassanként a nyelvtudományuk is meg a frankra váltott pénzük is elfogyott. Most jószívű emberek segítettek a bajukon, az újvárosi plebánoshoz 92 frt 20 krt hoztak össze, melyhez K. K. 5 frt, S. B. 1 frt, Halász Gy. 1 frt és K. D-né 1 frtot adván, éppen 100 frt 20 krt lehetett utánuk küldeni Lourdesba a szeretet ház főnökéhez. Majd ez hajóra pakolja őket és hisszük, hogy nagy utjokból szerencsésen hazakerülnek Isten segítségével. Lourdesből különben még nem kaptunk tőlük levelet.

* **A hulláégető kemencze sorsa.** A Tamás-féle állati hulláégető kemenczét már egy félévvel régebben felépítették Nagyváradon, a külváros mellett, de az nem bizonyult megfelelőnek s közelebb utasítottak az építőt, hogy bontsa szét az egész alkotmányt. A rendőrkapitányi hivatal véleménye alapján a városi tanács azonban kimondotta, hogy még egy helyszíni szemlét tartanak s ennek eredményéhez képest fognak végleg intézkedni.

* **Zichy Nándor ötvenéves doktori jubileuma.** Tudvalevő, hogy a Tudomány egyetem bölcsészeti kara elhatározta, hogy id. Zichy Nándor grófnak 50 éves bölcsélet doktori jubileuma alkalmából diszdoktori oklevelet adnak át. Az ünnepies aktusnak tegnap kellett volna megtörténnie, de mivel a diploma, mely igen diszes lesz, csak a hét végén készül el, azt a

jövő kedden, f. hó 28-án fogják Herczegh Mihály rektor és Frölich Izidor kari dékán átvenni a jubiléumnak s ugyancsak ők írják is alá.

* **A polg. leányiskola helyisége.** A községi polgári leányiskola helyiségét tudvalevőleg a város Guttmann József építésztől bérlti. A szerződés szerinti bérleti idő most lejár, de az új leányiskola építése még a levegőben van csak. A városi tanács az iskola helyiségére a bérletet az 1899. évi augusztus 31-ig meghosszabbította Guttmann Józseffel. Remélik, hogy a jövő év végére felépül az új monumentális leányiskola épülete a magtár helyén.

* **Eljegyzés.** Csipkés Sándor m. kir. adóhivatali tiszt eljegyezte Zicher Paula kisasszonyt, öz. Zicher Antalné, kedves viruló szép leányt.

* **A színművészeti akadémia új igazgatója.** Ő Felső dr. Várad Antal, az országos színművészeti akadémia tanárát a színművészeti akadémia igazgatójává kinevezte.

* **Battenberg Sándor fia.** Belgrádon át Szófiából furcsa hír érkezik, a mely azonban ismerve a bolgár viszonyokat, nem éppen hihető. Az Odzir című bolgár ellenzéki lap kiadóhivatalának kirakatában az ifju Hartenau grófnak, az elhalt Battenberg Sándor fejedelem fiának arcképét tették ki elárúsítás végett. A kormány lapjai erről azzal a kijelentéssel adtak hírt, hogy az ifju gróf, ha őt trónörökössé tennék, még borzasztóbb halállal mulna ki, mint atyja. A Narodne Pravo és más ellenzéki lapok megtámadták most a kormányt, hogy az ártatlan ifjut meggyilkolással fenyegetik.

* **Halálozás.** Szathmáry Zoltán hirlapírót, a «Szabadság» s. szerkesztőjét súlyos veszteg érte. Nejeének nevelőanyja elhunyt. Az élte delén elhunyt nő nagyszámu rokonok gyászolják. A hozzánk küldött gyászjelentés a következő:

Mély fájdalomtól megtört szívvel tudjuk a felejtethetetlen s fáradhatatlan jó nőnek, nevelőanyának, testvérnek, menyének, sógornénak és rokonnak néhai Blattner Józsefné szül. Mérföld Eszter asszonynak f. hó 21-én d. e. 7 órakor, életének 42-ik, boldog házasságának 3-ik évében 5 havi súlyos szenvedés és a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. Kedves halottunk hült tetemei f. hó 23-án délután 4 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint a Vörösmarty-utca 8. (Liba-utca) számu háztól a Szent-Anna temetőben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szentmise-áldozat pedig f. hó 25-én reggel 9 órakor fog az Egek Úrának bemutatni. Mely végtisztességtételre rokonainkat, barátainkat és jó ismerőseinket szomorodott szívvel meghívjuk. Debreczen, 1898. június hó 21. Anyósai: öz. Andre Alajosné gyermekeivel, öz. Blattner Alajosné szül. zágonyi Bucz Julianna. Sógorai: Blattner Kálmán, Blattner Gyula nejevel. Blattner Béla. Bánatos férje Blattner József. Nevelt leánya: Erdődi Jolán férjével Szathmáry Zoltánnal és gyermekeivel. Testvére és sógornője: Mérföld József és neje. öz. Mérföld Gyuláné. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **Nem lesz ipartestület.** A belügyminiszter leiratban értesítette Debreczen városát, hogy az alakulandó ipartestület alapszabályait nem erősíti meg. Az ipartestület megalakítása ellen a timárok és csizmadiák fellebbezést adtak be a miniszterhez, s a miniszter indoklásában főleg azt emeli ki, azért nem erősítette meg az alapszabályokat, mert sok iparos elleuzi.

* **Kézrekerült váltóhamisító.** Ezelőtt vagy két évvel történt, hogy Pollák Ármin férfisزابó váltót hamisított és felszedvén a pénzt, megugrott. Szökése után azonnal elrendelték országszerte való körözését; azonban az ügyes férfiú mind mostanig nagyon jól el tudott rejtőzni a hatóság gondviselő kezei elől. Tegnapelőtt azonban végre mégis utólrta őt a büntető igazságszolgáltatás. Aradon fedezte őt fel a rendőrség, ahol természetesen álnév alatt minden nagyobb feltűnés nélkül óhajította foly-

tatni a nyugodalmas szabómesterséget. Így azután természetesen megháborították nyugalmát. Felismervén őt, nyomban le is tartóztatták a rendőrség a különben gavalléros külsejű és szolid, jó hírnévnek örvendő férfit. Letartóztatása után erős fedezet alatt utba indították őt Nagyváradra a kir. ügyészséghez, ahova tegnap meg is érkezett és ahol gondozás alá is vették nyomban.

* **Vizsgálatok rendje a gymnáziumban.** A helybeli premontrei főgymnasiumban az 1898-99. iskolai évre szóló beiratkozások az igazgatói irodában a következő rendben történnék meg: Julius 1-én d. e. 8-11-ig a II. és V., jul. 1-én d. u. 2-4-ig a III. és IV.; julius 2-án d. e. 9-12. az I. osztály tanulói jelentkezzenek. Nagyváradon, 1898. június 23-án. Az igazgatóság.

* **Tetten ért gyujtogató.** Vad Gergely beregböszörményi földműves e hó 20-án éjjel felgyujtotta saját házát. A teljesen leégett épület — bár szakértők állítása szerint 60 forintból teljesen újra építhető és bár valóságos szalmafedelű putri volt — a Bécsi biztosító társaságnál 300 forintra volt biztosítva és nád-fedett lakóháznak bevallva. A tüzeset után nyomban vizsgálatot indítottak, a melynek során a padláson a perzse között megtalálták a rongyokból készített és dróttal összekötött, félig-meddig megszenesedett csóvát. A gyujtogatás fennforgásának esete és a családi szándék így hát kétségtelen volt. Vallatóra fogták hát a házigazdát; ez azonban konokul tagadott. Daczára ennek, nem tudta a terhelő gyanut magáról elhárítani és a csendőr-járőr, a melyik letartóztatta, tegnap délután be is kísérte a nagyvárad kir. ügyészséghez, a hol nyomban hűvösre is tették.

* **Egy korcsmáros, aki borát maga gyártja.** A rendőrség tegnap egy furcsa ügyben hozott ítéletet. Egy korcsmárosnét elítélt azért, mert az a borait maga gyártotta. A dolog előzménye az, hogy a borvizsgáló bizottság Fekete Józsefnél a potyka korcsma bérleijénél harminczöt liter hamisított bort talált, amit azután felküldtek Pestre, ahol vegyileg elemezték. Az országos vegyvizsgáló bizottság a felküldött folyadékot megvizsgálta, hogy az vízből, szeszből és festékből áll és kisült, hogy az mesterségesen, a legprimitív módon készült. A rendőrség ezen vizsgálat alapján a korcsmárosnét tegnap kihágásért elítélte *hetvenöt forint* pénzbüntetésre s a felmerült *harminczkét* frt költségek megfizetésére. A rendőrség a borvizsgálatot folytatja, mert nagyon elterjedt a borhamisítás és ennek akar gátat vetni erélyes fellépésével.

* **108 évig élt.** Azt mondják, a mai kor satnya, siet élni s be is végzi mlhamar pályafutását. Száz éves aggastyánt alig lehet itt-ott találni. Tegnap egy ilyen hosszú életű nő halt el Nagyváradon. Özvegy Kohn Józsefné szül. Michelstätter Mária még a mult században, 1790-ben született s tegnap hunyt el, tehát száznyolcz évig élt. Halála utolsó napjáiig mindég végzett könnyebb házi dolgokat. Mióta az állami anyakönyvezés életbelépett, ez a második eset Nagyváradon, mikor százévesnél idősebb egyén halt el.

* **Füredi díjjegyzék.** A városi tanács által jóváhagyott uszodai díjjegyzéket, a fürdőközönség érdekeinek megóvása tekintetéből következőben közöljük: Egy személy után a férfi vagy női tükör fürdő s vetkező fürdő egyszeri használatáért 16 kr. Egy uszó nadrágért 3 kr. Egy lepedőért 6 kr. Egy törülköző kendőért 4 kr. Egy szalma kalapért 2 kr. Egy drb szappanért 4 kr. Uszni tanításért az egész időnyre 10 frt. Gyermekek 10 éves korukig az uszoda tükörfürdőben a fenti összegek felét fizetik. Kabinok: Egy kabin fürdő egy személyre 20 kr, azonban ha egy személynél több használja egyszerre, minden további személy 5 krt köteles fizetni. Gyermekek 10 éves korukig a kabinfürdőben, ha családjaikkal vannak a fenti összeg felét fize-

tik. A külön (kabin) fürdőben a fürdési időtartama egy óra hosszúra tarthat. A tulajdon fürdő-ruha megőrzése és tisztántartásáért az egész időnyire fizetendő 1 frt. Egy időny bérlet-jegy ára az egész időnyre ruha nélkül 12 frt.

* **Megecsipett tolvaj.** Csapu Zsuzsanna cselédeleányt, aki már hosszabb idő óta Kohn Mózesnél lakott, tegnap feljelentette a leányt, mert az öt rendszeresen lopta. A leány a rendőrségen beismerte a tettét, sőt a lopott dolgok nagyrészt elő is adta. A lopott holmi között van egy ezüst óra is, amit a leány elzalogosított. Csapu Zsuzsát a rendőrség oltalmába vette.

17 évvel később.

— Saját tudósítónktól. —

Egy ezelőtt 17 évvel elkövetett gyilkosság a titokzatos feledés homályából került ma napfényre.

Tizenhét esztendeig hallgatott a gyilkos, a ki ezen idő alatt családot alapított azonban boldog, nyugalmas életet nem élt; folyton előtte lebegett a meggyilkolt képe és lelkiismerete, ez a kérlelhetlen bíró nem hagyta nyugodni, míg végre szabadulni akarva a rémképtől és megnyugtanni akarva zaklatott lelkiismeretét, ma önként jelentkezett a kir. ügyészségnél, töredelmesen bevallva, hogy ő testvérgyilkos és iszonyatos bűnéért bűnhődni akar. Az eset a következő:

Marián Sándort — a ki a nyárszegi erdőben erdőőr volt — 1881. év nyarán az erdőben levő lakásán saját fegyverével agyonlőtték. A borzalmas gyilkosság rémüléské ejtette az egész környéket, azonban a tettesek — mivel még a meggyilkolttal egy szobában, fekvő sem ismerte fel — dacára a minden irányban megejtett legerélyesebb nyomozásnak, kipuhatolhatók nem voltak és az egész esemény lassan a feledés homályába került. Csakis a hátramaradt özvegy és két kiscsiny — most már ember számba menő — árva emlegette a tőlük kegyetlen módon elrablott apát és férjét.

A mai napon megjelent a kir. ügyészségnél Marián Iszaj nyárszegi lakos és előadta, hogy lelkiismerete nem hagyja nyugodni, azért jelentkezik, hogy 1881-ik évben meggyilkolt testvérét Marián Sándort ő gyilkolta meg; iszonyu bűnéért elakarja venni büntetését.

Az esetet következőképen adja elő:

»Ugy én, mint idősebbik fivérem Ivánti folyton rossz viszonyban éltünk testvérünkkel Marián Sándorral — a ki a nyárszegi erdőben csősz volt — különösen velem perlekedett folyton; ezért elhatároztam magam, hogy megölöm. Két napig folyton lesekedtem az erdőben lakása körül, azonban tettemet nem tudtam végrehajtani, míg végre 1881. Pünkösdsje előtt két héttel, a napra nem emlékszem, az éj sötét leple alatt belopódtam a házba és a szegen függő töltött fegyvert lekasztva az ágyban mélyen alvó testéremet Marián Iszajt közvetlen közelből mellbe lőttem. Ezután a puskát a pitvarban eldobva, hazaszaladtam. Másnap a csendőrök által le lettünk ugyan tartóztatva testvéremmel, Ivántival együtt, azonban mivel tagadásunkkal szemben ellenünk mit sem tudtak bizonyítani, hosszas tozság után elbocsájtottak. Lelkiismeretem nem hagyott nyugodni, azért jelentkeztem most, hogy bűnömért elvegyem büntetésemet.«

Ezen vallomás után dr. Perjéssy Mihály kir. ügyész az önként jelentkezett gyilkost nyomban letartóztatta. A pörös bűnügyi akták újból előkerülnek az irattárból, hogy tanuskodjanak a gyilkos vallomása mellett.

Megemlítjük még, hogy a gyilkosnak neje és 4 gyermeke van.

SZINHÁZ.

A nagybácsi.

A második ujdonság, a második *Ujházi-est* és jóval kisebb siker, mint tegnapelőtt.

Jules Lemaitre szellemes vigjátékát láttuk tegnap; de korántsem tartjuk valami elsőrendű színpadi műnek. Tagadhatatlan, hogy finom komikum és sok szellem nyilatkozik meg benne, tagadhatatlan az is, hogy megvan a jellem-komikum, ez az ideális drámai alak, tövérdl-hegyére a kitűnően megrajzolt nagybácsiban. Hanem azután a mese meg a többi alak rémségesen banális; egyetlen egy helyen, a második felvonás azon jelenetében, mikor a *Martigny*-pár kibékül, áll azon a nívón, a mit a szel emes vigjátékoknál, a mellékszereplők több jeleneténél is bizony joggal elvárhatnánk.

Kétségbevonhatatlanul ügyes alak a *Montaille* vicomt-é, ez a krakéler, kufár mihasznáé is, csak hogy nagyon nagy vonásokban és nagyon vázlatosan van megrajzolva. *De Vaneuse* gróf pedig szörnyen epizód alak, noha sok dolga akad a darabban. A *Martigny*-pár rémségesen ismert vigjátéki alakok. *Joyo* pikáns, de sokkal rosszabb, mint akármelyik bohózat-beli kokot-alak.

És ha a mesét keressük, bizony az is kevésbé fog kielégíteni akárkit.

Martigny (Janovics), aki titokban szívesen udvarolgat *de Montaille*-nének. *Joyo* (Turchányi O)-nak, sok pénzt dobva ki a pénzvagyó syrénért, összezördül feleségével (Miklósy J.) A házas felek között kitört viszolykodást erősen szítja a nagybácsi, aki mindkettőjüket szereti ugyan, de rendkívül lobbanékony természeténél fogva a fiatalok heveségét és indulatait készséggel helyesli és oda viszi a dolgot, hogy ezek válniakarnak.

A második felvonásban beáll azután a sorsfordulati pont, hogy a magukra maradt fiatalok szépen kibékülnek és a helyett, hogy elválnának, egymás keblére borulnak, különösen megértvén egymást. A nagybácsi ezen a fordulaton szörnyen felindul, s egyenesen megbántásnak tekintvén a kibékülést, kiadja a fiataloknak az utat. Ezek távoznak is. Az egyedül maradt öreg ur erősen mérgelődik és *de Montaille*-t (Odry), aki pusztán haszonlesésből, elégtételt akar venni neje udvarlóján *Martignyn*, rosszkor köt az öreg urba, aki elfogadja kihívását.

Már most a harmadik felvonásban ijeszten sok minden történik. A párhaj meg volt. A nagybácsi nem akar a fiatalokkal kibékülni. E helyett azonban felcsap *Joyo* gavallérjának — egy szörnyen közönséges ájulás jeleneten felizgulva. — Ámde betoppan a békegalamb, *Mórielné* (Laczkó A.), a nagybácsi ifjúkori ideája, — és visszatéríti a jó utra az öreget. *Joyo* kifizetődik 6000 frankkal — általános kibékülés és — ellapulás. — Mindezt fűszerezi pedig egy néhány olyan hét-mértföldes párbeszéd, a mi valósággal gyilkosság ám egy ilyen vigjátékban.

A szereplők, kivéve a minden ízében utólréhetetlen Ujházit, bizony gyöngék voltak. Amit a mester a finom komikum, meg a rutinus művészi játékban mint remekét mutatta be a természetes eszközökkel dolgozó nagy művészek, azzal szemközt, az egyetlen *Janovics*on és *Turchányin* kívül bizony a többi szereplő alig említhető.

És a szájalmasan rossz összjáték, a sugó szüntelen dominálása és az ügyetlen rendezés csak kirívóbbá tette a darab gyöngéit, nos és lehetőleg rontott rajta ott is, a hol jó volt.

Vendrei remekelt abban, a mit monoton előadásnak hívnak és remekelt abban is, amit föltétlenül sugó után való beszélgetésnek hívunk és szerep nem tudásnak nevezünk.

Odry merevebb volt, mint valaha és ezen elemi hibája csak feltűnőbb volt azért, mert kitűnő organuma és beszéd módja kritikán felüli volt.

Miklósi l. tul sokérzéssel és nem mindenütt föltétlenül és igazsággal ábrázolt. Sokkal jobbnak hittük volna. Hiszen a szerepe jó.

Laczkó A. kellemes társalgását feltétlenül elismerjük, csak hogy tőle mást is vártunk.

Turchányi és *Janovics* különösen jók voltak. Nem mondhatunk több jót róluk ennyi rossz között.

A telt ház különben csak a máodik felvonás végén lelkesült fel igazán. A harmadik felvonás első jelenetében pedig nyílt színen tapsolta meg a nagy mestert és ugyanitt Turchányit is. —i.

Szinköri hírek. Az igazgatóságnak sikerült Ujházit még két vendég föllépésre megnyerni s ehhez képest Mária látyja elhalasztatván, szombaton a *Lengyel Zsidó* — vasárnap pedig *Falu rossza* kerül színre, mindkettő Ujházi vendégszereplésével. Ma pénteken Szomor hangulatos színművében Péntek este és a Kölcsonkért feleség jóízű vigjátékan lép föl a mester, a mely darabokban Baróti J. Hatala Gy. Laczkó A. Miklósi J. Solti H. Váradiné, Janovics, Leövey Pataky és Tompa játszanak nagyobb szerepeket. A mai jegyek a napi bélyegen kívül «3» számmal vannak jelezve.

Heti műsor:

Pénteken) Péntek este.
Kölcsonkért feleség.

IRODALOM.

— A »Magyarország« ma a legelterjedtebb budapesti napi-lap. Pedig nem mesterségesen terjesztetik, még a reklámnak ma már nem szokatlan nagy dobját sem ütötték meg mellette, hanem saját belső értéke tette közkeletűvé a közönségnek mind szélesebb rétegeiben. A Magyarország specialitás a magyar zsurnatistikában, specialitás nem csak megjelenési idejénél fogva, a mely lehetővé teszi, hogy már korán reggel ott legyen a vidéki olvasó kezében is s azt a nap eseményei felől a legkorábban és a legpontosabban tájékoztassa, hanem főleg azért, mert független lap, a melyre a hatalomnak semminemű befolyása nincs, s a mely minden kottéria és klikk beavatkozását távol tartja magától. Éppen azért a hogy itél, mindég érdekes, még az ellenkező nézetben levőnek is, mert hiszen mindig azt fejezi ki, a mit meggyőződése a külön egyéni-, osztály- és klikk-érdekek felett egyetemes igazságnak és általános érdeknek vall.

A Magyarország-ot Holló Lajos és Inczedy László szerkesztik s főmunkatársa Bartha Miklós, az elismerten legkiválóbb magyar publicista.

A Magyarország ára: Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyed évre 3.50 kr. Egy hónapra 1 frt 20 kr. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Teréz-körut 19.

Igazságszolgáltatás.

A nagyvárad kir. tábla elintézett ügyei.

Büntető tanács.

Előadó: *Urbán Adolf.*

1841 Silbermann Márton hamis bukás feloldva.

1941 Petrina Márton gondatlanság. ok. emberölés helybenhagyva.

2036 Orbán Ádámné orgazdaság helybenhagyva.

2577 Madár Imre testisértés visszautasítva.

1751 Bragyé Onucz » r. megváltoztatva.

1752 Dantis Péter » helybenhagyva.

1792 Pittner Béla » helybenhagyva.

1912 Jáger Borbála lopás r. megváltoztatva.

1929 Mocz Dimitre közcsend elleni kihágás megváltoztatva.

Előadó: *Fojnár Dénes.*

1719 Dinder Endre gondatlanságból ok. s. t. sértés — helybenhagyva.

1731 Járossy István magánlak sértés — részben megvált.

1765 Kovács Tódorné zsarolás — helyben hagyva.

1800 Seffer Dávid sikkasztás — részben megváltoztatva.

2285 Weisz Móricz lopás és közokirathamisítás — részben megvált.

1917 Ujj László becsületsértés stb. — rendelet.

1918 Keller Ede becsületsértés — megsemmisítve.

1964 Halács Péter közcsend elleni kh. — h. hagyva.

2125 M. elis György közcsend elleni kh. — megsemmisítve.

2146 Gazsó Jánosné közcsend elleni kh. — megsemmisítve.

2229 Rosenfeld Imre testi sértés stb. — helyben hagyva.

Előadó: *Molnár Géza.*

2120 Diószegi Imre s. t. lopás stb. — részben megvált.

2123 Kőrmendi Jánosné becsületsértés — v. utasítva.

2126 Szirbán Dániel st. testi sértés — helyben hagyva.

2182 Moldován Juon gyújtogatás — részben megvált.

2283 Morár Sziméon lopás — helyben hagyva.

1919 Zih Zsigmond st. sikkasztás — helyben hagyva.

1920 Bodros Stéva és társa lopás és orgazdaság — megsemmisítve.

2028 Fruzsina Abikesti st. lopás és orgazdaság — h. hagyva.

2029 Muskán Floare st. lopás — részben megvált.

2032 Széles Endre közbiztonság elleni kihágás — h. hagyva.

2040 Nagy Ferencz lopás — h. hagyva.

2041 Vankza János st. lopás — helyben hagyva.

2237 Pánda Tódor testisértés — helyben hagyva.

2232 Bányai István lopás — helyben hagyva.

Előadó: *Nagy Ferencz.*

2150 Hant Imre sikkasztás — megvált.

2198 Csorba Mari st. lopás — megsemmisítve.

2204 Illés József st. testisértés — helyben hagyva.

2207 Sándor Antonie és társa lopás és orgazdaság — h. hagyva.

Közönség köre.*

C z á f o l a t.

Tegnapki újdonsági hirre: »*Panasz a titkár ellen*« csak annyi a megjegyzésem, hogy az egyesületben a legnagyobb egyetértés és béke uralkodik, a tagok nemhogy kilépnének, vagy kilépni akarnának, hanem az egyesület vezetésénél napról napra emelkedik s a kezemből levő nyilatkozat alapján (s «való» aláírásokkal) velem teljesen megvannak elégedve, a belügyminiszter átirata, a polgármesteri hivatal kideríti, hogy az *állítólagos 108 aláírók mindnyáján tagok-e?* és mi kifogásuk van személyem ellen: mert a »Báró Hirsch Mór« egyesület budapesti központja személyemre újabb információkat szerzett s ezek után, valamint egy teljes évi működésemet megbíráva, teljes elismerését nyilvánította.

Ugy látszik, hogy soknak »*titkári*« állásra *fáj a foguk*: legrövidebb idő múlva adok alkalmat, hogy ezen állásra pályázzanak; *legyetek türelemmel!*

Rakos Vilmos,
(előbb ROSENBAUM)

a »Báró Hirsch Mór« jótékonyági és önszegélyező egyesület nagyváradi főkéjének titkára.

* E rovat alatt közlötökért nem vállal felelősséget a Szerk.

REGÉNY-CSARNOK.

ELŐRE!

Niedegg után fordította: Tátraházi R. P.

VI. FEJEZET.

Pár hét múlt el, látszólag minden fontosabb esemény nélkül, de elbeszélésünk hőseire nézve sok belső küzdelemmel. Minden reggel

kérdezte Waldheim magától, nem jobb volna-e itt hagyni Karlsbadot és minden este újból elhatározta, hogy marad. Az öreg minisztertől már nem félt, ismételt találkozott vele egészen fesztelenül, az igaz az öreg nem volt olyan szives hozzá, mint az elmúlt jó időben; — Irénnel való mindennapi találkozásában látta a veszélyt, mely jövőjét fenyegette. Daczára annak, saját erejében bizva, nem rövidítette ottlétét, ezentul is mint azelőtt mindennapi vendég volt Pétersdorfféknál, ugyszintén mindig velők volt a sétákon és kirándulásokon.

Éppen mindig a báróné volt az, a ki ilyen mulatságokat rendezett, mintegy kártalanítani akarta magát a szileziai tartózkodás egyhangúságáért. Nap-nap után volt valami kirándulás vagy multság és a báróné mindegyiken megújult erővel vett részt.

Senki sem csodálkozott azon, hogy Waldheim hasonlóképen tett. Fürdőhelyen a hol mindenki a semmivéésre van kárhozható, még a komoly férfi is vállalkozik az ilyesmikre.

Rendkívül népszerű alak lett, s ezt a zenei tehetsége, ügyes társalgási modora s szeretetreméltósága tették. A báróné is átsapott az ő pártjára. Waldheim hamar kitanulta gyengéit és így könnyen megnyerte vele szemben a játékokat. Küldött neki mindenféle híres zenedarabokat; látszólag szivesen és türelmesen hallgatta végig panaszait, melyek állandó idegbajáról szóltak, szóval ügyesen megtudta nyerni a maga részére egészen a bárónét.

De hát minek tette ő mindezt? ezt sokszor kérdezte magától. Azt be kellett vallania, hogy mindez Irén érdekében történik.

Mit akart evvel elérni? Ezt aztán jó maga sem tudta.

Messze, messze állott tőle a nőülési szándék. Soha sem beszélt hozzá úgy, hogy ebből talán mélyebb érzelmekre lehetett volna következtetni. Azt az egyet azonban tudta: hogy közelében sokkal jobban érzi magát.

Üdesége, őszintesége és az hogy nincs benne még a legkisebb kacérság, az büvölte el őt annyira.

Irén is viszont örömmel volt Waldheimmal, daczára annak, hogy hibáit nagyon jól ismerte.

Oly nyíltan tudta neki az igazságot megmondani, legjobban állott neki a jóakaró gúny, melylyel húságát és tulságos önértését csillapítani tudta.

Mig Waldheim így mindig jobban befészkelte magát Pétersdorfféknál, addig Haldenschwang kénytelen volt látni, hogy múlik az idő anélkül, hogy csak egy lépéssel is közelebb jutott volna céljához, hogy Irént vallomásra bírja. Mind azelőtt most is mindig barátságosan fogadta a régi ismerőt, de ahogy csak lehetett, kerülte az alkalmat, hogy négy szem közt találkozzanak. Ez annál könnyebben sikerült neki, mert az őrnagy régi elvéhez híven nem akart részt venni az ő multságain. Irén kedvéért ugyan megtette volna ezt is, ámbár — a báróné nem csekély bosszantására — ismételtén kijelentette, hogy előtte megfoghatatlan, mikép keresheti az okos ember nap nap után csak a multságokat anélkül, hogy szellemileg tönkre ne menjen.

De akkor biztosnak kellett volna lennie abban, hogy minden akadály nélkül Irén közelében lehessen. Tudta azonban, hogy mindenütt Waldheimmal kellene találkoznia, ki előnyben van és nagyon félt a heves természetétől.

Haldenschwang szándékát Irén éppen oly jól, mint Waldheim észrevették és utóbbi most gyakrabban kezdett ama gondolatokkal foglalkozni, hogy mégis csak ne lépjen fel komoly szándékkal.

Szive folytonos harcban állott a számító észszel és utóbbi győzött. Önzése, melynek, sohse tudott határt szabni, győzelmesen emelte fel fejét s megtiltotta neki szegény leányt feleségül venni és így lemondott ama szándékról, hogy Irén kezét megkérje.

Néha azonban a véletlen szeszélyei erősebbek mint minden tervünk és egy véletlen pillanat ledönthet minden oly akadályt, mit oly sokáig nagy nehezen felállítottunk.

Most is így történt. Nagyobb kirándulást rendeztek egy szép délután. A véletlen úgy hozta, hogy vacsora alatt Waldheim Irén szomszédja

volt. És éppen ma annyira el volt ragadtatva Irén bájjaitól, hogy mikor haza kellett volna menni, nem tudott tőle megválni.

(Folyt. köv.)

T A V I R A T O K.

József főherczeg Pancsován.

Pancsova, jun. 23. (Saját tud. táv.) József főherczeg tegnap este fél 9 órakor hajón Pancsovára érkezett. A kikötőnél a katonaság, a városi törvényhatóság, az összes felekezetek lelkeszei, a tanintézetek és a hatóságok képviselői ünnepélyesen fogadták. Rónay főispán és Mattanovich Adolf polgármester üdvözlő beszédeire válaszolva a főherczeg kijelentette, hogy a határvárosba örömmel jött s annak fejlődését és felvirágozását szivből óhajtja. A pancsovai és vidékbeli tüzoltóságok, mintegy 250-en diszben kivonultak s a magyar himnuszszal üdvözölték fővédnöküket, ki a szokásos jelentés vétele után jövőben is buzgó működésre serkentette az egyesületet. Innen a főherczeg kíséretével és a hatóságok, valamint a városi törvényhatóság képviselőivel diszogatokon a diszesen kivilágított és mindenütt fellobogózt városban keresztül a főtéren levő szállodába jött, ahol ötven fehérruhás leányka sorfalat képezve üdvözölte a fenséges vendéget. Ma dél előtt a honvéd zászlóalj és a laktanyaszemléli meg a főherczeg, délután 2 órakor pedig folytatja a szemleutját Nagy-Becskerek felé.

A magyar kvóta-bizottság ülése.

Budapest, jun. 23. (Saját tud. táv.) A kvóta-bizottság délutáni ülésén elhatározta, hogy az osztrák bizottsággal való szóbeli tárgyalást megkérdi, de ha ki nem jelentik, hogy a magyar számítási alapot elfogadják, úgy akkor a tárgyalást azonnal megszakítják.

Felfedezett játékbárlang.

Budapest, jun. 23. (Saját tud. táv.) Egyik újabb budapesti színház jelentéktelen, de szépségében híres nőtagjával a rendőrség roulett-bankot foglalt le. Kiváló személyiségek vannak kompromitálva. A színésznőnek egy fél év alatt távoznia kell a fővárosból.

A Kelet-ázsiai kérdés.

Budapest, jun. 23. (Saját tud. táv.) Washingtonból távirják: Cassini gróf, az új orosz nagykövet néhány nap múlva át fogja uyujtani megbízó levelét. A lapok Cassinivel folytatott intervieweket közölték, aki úgy nyilatkozott, hogy Oroszország és Amerika közt még sohasem volt oly szivélyes a viszony, mint most. Oroszországot minden esemény érdekli, amely Kelet-Ázsiában történik, amelynek a Filippi-szigetek csak előretolt pontját képezik.

Oroszország aktív magatartása azonban a tulajdonképeni Kelet-Ázsiára szorítkozik. Ő (t. i. Cassini) nem fél attól, hogy a Filippi-szigetek kérdése az Oroszország és az Egyesült Államok között való jó viszonyt megváltoztathatná. Nem kívánatos, hogy Anglia uralkodjék a Filippi

szigeteken, mert ez aggasztó mértékben megzavarná a politikai egyensúlyt Kelet-Ázsiában.

A francia kormányválság.

Budapest, jun. 23. (Saját tud. táv.) Párisból távirják: A lapok többségének az a véleménye, hogy Peysrlnak több kilátása van arra, hogy kabinetet alakíthat, mint Ribotnak és Sarriennak és különösen kiemelik, hogy cselekvési szabadsága, amit engedtek neki, nagyon megkönnyíti feladatát.

20 millió frank kölcsön.

Budapest, június 23. (Saját tud. táv.) Brüsszelből távirják: Az »Étoile Belge« jelenti, hogy Lipót király, mint a kongó állam szuverénje egy brüsszeli bankárokból álló konzorciummal 20 millió frankos kölcsönt kötött, amelyet a Kongó államban szükséges közmunkák teljesítésére fordítanak.

Óriási zivatar Berlinben.

Budapest, jun. 23. (Saját tud. táv.) Berlinből távirják: A tegnapi zivatar nagy károkat okozott. A víz behatolt a házakba. A tüzoltóságot harminczszor hívták, hogy segítsen az árvíz ellen. A pinczelakók többször életveszélyben forogtak. A jégeső bezúzta az ablaküvegeket. A vihar a sétányokban nagy károkat okozott.

Felborult csónak.

Budapest, június 23. (Saját tud. táv.) A »Golf von Neapel« orosz hajó egyik csónakja Nimeónál felborult. A legénység közül 14 embert a czápák elnyeltek.

Meghiusult törekvés.

Budapest, június 23. (Saj. tud. táv.) Iskohamából távirják: Az ellenzéki pártok egyesülése megtörtént. Az a törekvés, hogy kormánypártot alakítsanak, nem sikerült. A polgári törvénykönyvet tegnap közzé tették.

NAGYVARADI SZINKOR.

Evadberlet 50. szám. Kisberlet 48. szám
Páros Páros.

Ma pénteken, 1898. június 24-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Ujházi Ede vendégfelléptével.

Először:

Péntek este.

Színmű 1 felvonásban.

Személyek:

Aron, rabbi	Ujházi Ede.
Jób	Török K.
Sámuel } öreg hitközségi emberek	Vank I.
Dorbay Akos	Tompá Kálmán.
Eszter	Hatala Györgyike.
Éva	Laczkó Aranka.

Ezt követi:

A kölcsönkért feleség.

Vígjáték 2 felvonásban.

Személyek:

Rabotoul, kereskedelmi tengerész kapitány	Ujházi Ede.
---	-------------

Gontran, unokaöccse	Janovics Jenő.
Rissolin	Pataki Béla.
Beatiran	Leövey Leo.
Angéle, Rissolin neje	Solti Helén.
Edith, Rabotoul leánya	Baróthy Irma.
Juliette, Angéle szobaleánya	Miklósi Ilona.
Magay, angol dajka	Váradyné.

Helyárak mint rendesen.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, szombaton, 1898. június 25-én: bérletfolyamban:

Ujházi Ede negyedik vendégfelléptével

A lengyel zsidó.

Dráma 3 felvonásban.

KÖZGAZDASÁG.

A hamu meghatározása a borban.*

Ezt úgy hajtottam végre, hogy 25 cm³ bort vagy akár az extrakt meghatározásra használandó szeszelenített és eredeti térfogatára felhígított folyadékból szintén 25 cm³-t egyelőre pontosan lemért platineszébe előbb vízfürdő felett a szárazig bepárologtattam, azután kis láng felett lassan elégettem. A hamuvá való égetés nagyon lassan történik és sok esetben csak úgy eszközölhető tökéletesen, ha a már részben hamuvá lett tömeget kevés vízzel megnedvesítjük, részecskéit üvegpálcával a platinaedény fenekén szétnyomkodjuk, vízfürdőn újra bepárologtatjuk és ismételtlen kihevítjük. A mikor már szép fehér, vagy hissä sárgás színű hamut kaptunk, czélszerű azt pár csepp szénasavas amonul megnedvesítve újra bepárologtatni és gyöngén kihevíteni.** Ezután szűrtóban kénsav felett a csészét tartalmával együtt lehűtjük és gyorsan, nehogy nedvességet vegyen fel, lemérjük. A súlykülönbség adja a 25 cm³ bor hamutartalmát, melyet aztán %-ra kiszámítunk.

Azt kell mondanunk, hogy a nagyváradi borok az összehasonlító táblázat legjobb borai mellé sorakoznak s így nem megvetendő értéket képviselnek.

És erős a hitem, hogy úgy a szőlőművelésnek szakszerűbb alkalmazása, mint a bornak alapos ismereteket feltételező czélszerű kezelése idővel még értékesebbé fogja tenni ezt a nemes italt úgy bel, mint kiviteli kereskedelmünkre nézve. Be kell vallanunk, hogy míg más országokban, különösen Franciaországban a szőlőtermelés és borkezelés tekintetében végtelen sokat tesznek, addig mi e téren is a kezdeten vagyunk. S ennek a hátramaradásunknak kell tulajdonítanunk azt a körülményt, hogy más okosabb és élelmesebb nemzetek a mi rovásunkra e tekintetben is folyton gazdagodnak.

Okos és szakavatott eljárással Franciaország példáját szerint, hogy úgy szóljak: bizonyos műipart kell megteremteni a borászat terén. Franciaországban, a mely boraival az egész világot meghódította, a szőlőtermelő bizonyos faju szőlőket ad el a borkereskedőnek, mert csakugyan nem is lehetséges másképen egyfajta bort megteremteni, mint ily eljárással. — Sok esetben nem szabad borainkkal úgy megelégednünk, a mint azok jó vagy rossz időben, minden hozzájárulásunk nélkül Isten kegyelméből megtermettek, hanem hozzá kell látnunk azoknak javításához egész tudásunkkal és igyekezetünkkel. Nemcsak kitérő fajszőlők beszerzése legyen tehát főgondunk, de válasszuk meg a helyet és talajt is, melyen a tőkét termőkké tenni kívánjuk. Tanulmányozzuk tehát a talaj minőségét, ápoljuk a tőkét s különféle borfajokat igyekezzünk létesíteni.

Szakismeretet kell szereznünk e téren és kiváló gondot kell fordítanunk a bor kezelésére, hogy úgy szóljak, annak nevelésére. Én azt hi-

* Mutatvány Potássy János tanárnak most megjelent munkájából.

** A szénasavas amonul való megnedvesítés azért történik, hogy ha a hamut alkotó ásványi részek az erős hevítésnél netán szénasavat veszítettek volna, azt ezáltal visszapótoljuk, hogy így az egész súlyában semmit se veszítsen.

szem, nem messze van az az idő, hogy a kémia e téren is nagy mértékben fog diadalmaskodni mindenfelé. A borképződés legkiválóbb és legfontosabb proceszszusa, az erjedés elméletileg és gyakorlatilag is még mindig tanulmányozás tárgyát képezi és képezni fogja soká. Előre látom azonban azt az időt, midőn a borász oly borélesztőt fog létrehozni, mely az ő mustjának legjobban megfelel s kényekedvtől fog függni, hogy milyen erjedést hozzon létre, — a mi tagadhatatlan, hogy a bor természetére, karakterére igen fontos és döntő hatása lesz majd. És egyebekben is szabályozni fogjuk tudni borainknak fajtáját, minőségét. — Csak össze ne tévesszük aztán a bor okszerű kezelését a bor pancsolásával, azok hamisításával. Ne igyekezzünk műborokat gyártani!

Az, aki az okszerű bortermelő feladatát hordja szíven, hogy különös gondját képezi a szőlőfajok megválasztása, szüreteléskor azoknak faj és minőség szerint való megválogatása, csoportosítása, továbbá a must czukor- és savtartalmának arányos és czélszerű módosítása, az erjesztés szakszerű és értelmes keresztülvitele, a bor okos pinczekezelése, az nem borhamisító. Aki azonban e már kész jó, vagy sokszor rossz bort is úgy kezeli, hogy ahhoz akár szeszt, akár savat, akár festő anyagokat, vagy hogy extrakt tartalmát emelje: gliczerint, dextrint, gummit vagy mást ad, az borhamisító. Nálunk ilyenre szükség nincs! Aki mégis elköveti, az nemcsak embertársainak megkárosításával akar vagyonhoz jutni, de összeütközésbe jön az 1893. XXIII. t.-cikkkel is, melyet a kereskedelemügyi miniszter a múlt évben 53.850—1897. számú rendeletével ismételtlen közrebocsátott. — A borhamisító másrésztől vét a magyar kereskedelem tisztessége ellen is, mert sok jóban bővelkedő hazánk hegyeinek lejtőjén termő jeles borainknak eddigi jó hírnevét a külföld előtt nagyon is alászállítja.

Tehát mindenkélt okszerű szőlőtermelés és borkészítés legyen a jelszó! Az erre való módokat pedig minden vidéknek önmagának kell kikutatnia s azokat eredményesen kultiválnia.

Részemről ez alkalommal végzett munkálkodásomat csak kezdetnek szeretném tekinteni. És tényleg egy vidék borászati viszonyainak alapos megismerése sok tanulmányozást, hosszas megfigyelést és minden irányban kiterjedő munkálkodást tesz szükségessé. A nagyváradi borok borászati viszonyainak emelése és borkereskedelmünk fejlesztése érdekében ezt a nagy terjedelmű munkálkodást nagyon is megérdemlik.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, június 23.

Buza őszre	8.92
Buza tavaszra	10.64
Tengeri	4.76
Rozs őszre	6.70
Zab őszre	5.70

Értéktőzsde.

Az irányzat szilárd.		Budapest, június 23.
Déli vasut	78.—	
Rimamurányi	251. 1/2	
Magyar jelzalog	250. 1/2	
Magyar leszámítoló	260.—	
Iparbank	107.—	
Budapest közuti	385. 1/2	
Kereskedelmi bank	1488. 1/2	
Salgótarjáni	681.—	
Waggon-kölcsön	244.—	
Villamos vasut	267. 1/2	

Bécs június 23.

Az irányzat szilárd	
Osztr. hitel	361.—
Magyar hitel	398.—
Allamvasut	362.—
Birodalmi márka	58.85

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsden 1898. június 23-án.	
Magyar aranyjaradék 40/100	121.25
Magyar koronajaradék	98.80

Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2% — — — 119.50	2345
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2% — — — 100.25	1898 tk.
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból — — — 120.—	
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% — — — 97.—	
Itin. érési jog meg. & itási kötvény — — — 100.25	
Orvái-szlavon földtehermentesítési kötvény — — — 97.75	
Magyar nyereséysorsjegy-kölcsön — — — 158.—	
Tiszszabályozási és szepedi sorsjegy kölcsön — — — 139.25	
Oszták járadék papírban — — — 101.25	
Oszták járadék zsetben — — — 101.20	
Oszták járadék aranyban — — — 121.50	
Oszták korona járadék — — — 101.—	
1860. Oszták államsorsjegyek — — — 141.50	
Oszták magyar bankrészevény — — — 908.—	
Magyar hitelbankrészevény — — — 397.75	
Oszták hitelintézeti részvény — — — 360.80	
Pá is vista — — — 363.—	
Német birodalmi márka — — — 58.80	
London vista — — — 119.90	
Páris vista — — — 47.50	
20 márkás arany — — — 11.77	

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Dr. Kurländer Ede

ügyvédi irodáját

Fő-utca, gróf Bethlen-féle házban,
az emeleten

megnyitotta.

Árverési hirdményi kivonat.

A székesvári kir. bíróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a nagyváradai gör. kath. leányiskola pénzalapja végrehajthatónak Baros László váradai lakos végrehajtást szenvedő elleni 200 frt tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a váradai 153. sz. tkvben. A I. t. r. 22. h. r. sz. a. foglalt beltelkes házra az árverést 332 frt — krban, ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1898 július hó 12 napján d. u. 2 órakor Vasad községhezánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 33 frt 20 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. tezik 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszter rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. tezik 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Székesváradon a kir. bíróság, mint tkvi hatóságnál, 1898. július hó 18. napján.

Olasz,
albíró.

Fontos magánosok-, bankházak-, takarékpénztárak-, társulatok-, egyletek-, ékszerészek és kereskedőknek.

Első O. biztosító társaság

betörés ellen

Magyarországi vezérképviselősege Budapest, VI., Váci-körut 35.

A müncheni viszontbiztosító-társasággal (részvénytőke 10 millió márká) 1893 január hó 17-én létrejött megállapodás értelmében ezen társaság mindazon igény tekintetében, amely az „Első osztrák biztosító társaság betörés ellen” biztosítási szerződésai alapján támasztatik, **egyetemleges kötelezettséget** vállalt.

Biztosítás **betörésnél** előforduló **elvezetés, sérülés** vagy **megsemmisítés** ellen:

a) minden ingó és értéktárgyknál a házban a városban vagy a városon kívül nyaralójában.

b) készpénz vagy értékpapiroknál.

c) áruaktárnál, arany vagy ezüst tárgyaknál és ékszereknél.

A biztosítás azon esetben is érvényes, ha a betöréses kár a házhoz vagy az üzlethez tartozó egyéntől származik.

Felvilágosítások az intézet **irodájában** nyújtandók, **Váci-körut 35.**, ahol vidéki képviselők ajánlatai is elfogadtnak.

Pserhofer J.-féle

„Vértisztító-Pilulák“

5-8

előbb „ÁLTALÁNOS PILULÁK“

joggal megérdemlik utóbbi nevüket, mert tény, hogy nagyon sok betegség van, melyben e pilulák kitünőhatása bebizonyítható. Évtizedek óta örövendek e pilulák a legnagyobb elterjedésnek és kevés család van, a hol e kitünőháziszer hiányozna. Mint háziszert sok orvos ajánlotta már és ajánlja, különösen mindezen bajok ellen, melyek: az epeömlés, májbajok, bélyengülés, székrekedés, rossz emésztés, szélszorulás, vértolulás, hámerhoidak (aranyér), stb.

Vértisztító hatásánál fogva különösen jó hatása van a vérszegénységnek is és az ebből származó bajknál mint: sápadtság, ideges főfájás és a többiek. E vértisztító pilulák fájdalom nélkül hatnak, úgy hogy a leggyengébb szervezetűek, gyermekek is minden aggodalom nélkül használhatják.

E „vértisztító pilulák“ egyedül és mint valódiak Pserhofer J. gyógyszerárában kaphatók: „zum gold. Reichsapfel“ J. Pserhofer. Singerstrasse nr. 15. Wien és egy doboz 15 drb pilulával csak 21 kr o. é. Hat doboz 1 frt 5 kr. A pénz előzetes beküldése esetén portómentesen küldve hat doboz 1 frt 25 kr, 3 csomag (18 doboz) 3 frt 35 kr. 4 csomag 4 frt 40 kr. 5 csomag 5 frt 20 kr. 10 csomag 9 frt 20 kr. Egy csomagnál kevesebb nem küldetik.

NB. Nagy elterjedtségük miatt e pilulákat különböző név alatt és alakban hamisítják: tehát kértik kizárólag Pserhofer J. „vértisztító piluláit“ kérni, mert csak azok a valódiak, melyek használati utasítása Pserhofer J. névvel vannak ellátva, és minden egyes csomag tetején vörös betűkkel ezen név látható.

Azon számtalan köszönő iratok közül, melyeket e pilulák használói a legkülönfélébb és legsúlyosabb betegségeik elmúlása után hozzánk intéztek, csak néhányat említnék fel azon megjegyzéssel, hogy a kik használták, másoknak is ajánlják.

Igen tisztelt Pserhofer ur!
Köln, 1886 április 30.
Legyen olyan jó, küldjön ismét utánvétellel 15 csomagot az ön felülmulhatatlan vértisztító piluláiból. Együttal hálás köszönetem fejezem ki önnek csodálatos piluláit.
Tisztelettel
Pawlistik Ferencz, Lindenthal.

Hrasche, Flódnik mellett, 1887. szept. 12.
Igen tisztelt uram!
Isten akarta, hogy az ön pilulái kezemből jussanak s ebből kifolyólag irhatom önnek a következőket: Gyermekeimben levén meghűltem, úgy, hogy dolgomat többé képtelen voltam végezni s biztosan meghaltam volna, ha az ön csodálatos pilulái nem mentettek volna meg. Isten ezerszeres áldása legyen ezért önön. Tudom, hogy az ön pilulái tökéletesen helyre állítják egészségem, így másoknak is visszaadják az egészséget.
Knifcz Teréz.

Nagyon tisztelt uram!
Bécsújhely, 1887. decz. 9.
Forró köszönetet mondok önnek 60 éves nagynémém nevében, ki öt évig chronikus gyomorhajban és vízkórásban szenvedett. Az élet már igazán kin volt rá nézve és már azt hitte, hogy vége van. Véletlenül kapott egy csomagot, az ön kitünő vértisztító-piluláiból és hosszabb használat után ez meggyógyította.
Tisztelettel
Wajsztel József.

Eichengrabramt, Gföhl 1889. márcz 27.
Tisztelt uram!
Mivel teljesen meg vagyok elégedve az ön piluláival ismételve kérek 4 csomagot az ön igazán hasznos és kitünő piluláiból. Nem tudom eléggé kifejezni legnagyobb elismerésemet a pilulák jóságáért. És ezeket a hol csak tehetem, ajánlani fogom a legmelegebben minden szenvedőnek. S ezennel felhatalmazom önt, hogy ezen köszönet-nyilvánításomat bárki előtt kinyilváníthassa.
Teljes tisztelettel
Hahn Ignác.

Gotschdorf, Kolbach mellett, oszt. Szilézia, 1886. okt. 8.
Tisztelt uram!
Legszívesebben kérem, hogy nekem Általános vértisztító-labdacsából egy 6 dobozból álló csomagot küldjön. Csak csodálatos piluláimnak köszönhetem, hogy gyomorhajomtól, mely öt éven át kínozott megszabadultam. Soha sem fogom nélkülözni ezen pilulákat s egyúttal mélyen tisztelt uraságodnak meleg köszönetemet fejezem ki.
Legmélyebb tisztelettel
Zwickli Anna.

Bernhardi alpesi növény-liquor, W. O. Bernhard, Bregau Z. Egy üveg 40 kr, egy negyed üveg 70 kr.

Amerikai köszvénykenőcs legjobb szer minden köszvényes és csuzos bajoknál: gerinczagy bántalmaknál, inszagatóság, Ischias, migrán, nervozus fogfájás, főfájás, fülzaggatóság stb. Egy tégely 1 frt 20 kr.

Pserhofer J. angol csodabalsama 1 üveggel 50 kr.

Fagyás ellen balsam, Pserhofer J; évek óta ismeretes, mint legbiztosabb szer mindennemű fagyás ellen épen úgy mint régi sebeket stb. 1 tégely 40 kr. Bérmentve 65 kr.

Stoll Kola-Braeparatuma kitünő erősítő gyomor és izom számára.

Kola Elixir vagy bor, 1 liter 3 frt, fél liter 1 frt 60 kr., egy negyed liter 85 kr.

Pserhofer J. Golva-balsam, nélkülözhetetlen szer a vastag nyak ellen. 1 üveggel 40 kr. Bérmentve 65 kr.

Pserhofer J. élet-essenciája (Prágai cseppek) rossz gyomor, rossz emésztés, mindennemű altesü bántalmaknál kitünő háziszert. Egy üveg 22 kr. 12 üveg 2 frt.

Pserhofer J. utifüle, általánosan ismert kitünő háziszert minden katarus, rekedtség, görcsös köhögés stb ellen. Egy üveg 50 kr. két üveg bérmentve 1 frt 50 kr.

Fenyő-pomadé, Pserhofer J., évek hosszú sorra óta az orvosok által is elismert legjobb szer minden hajnövesztő szer között. Elégansul kiállított nagy adag 2 frt.

Általános flastrom, Stendel tanártól, mindennemű rossz feké ellen, ütéstől, vagy szurásból származó sebekre, sőt régi időközben fel-fel ujló láb fekélyeknél is, csökönnyös mirigy daganatoknál, fájdalmas löröm méregnél, sebes és gyuladásban levő emlőre, köszvényes lábakra és hasonló bajoknál megbecsülhetetlen. Egy tégely 50 kr, bérmentve 75 kr.

Általános-tisztító-só, Bullrich A. W. kitünő szer a rossz emésztés minden következményei ellen és pedig: Főfájás, szédülés, gyomorgörcs, gyomorégés, aranyeres bántalmak, szorulás stb. ellen. 1 csomag 1 frt

Ezen itt említett szereken kívül még az összes osztrák és magyar újságokban hirdett bel- és külföldi orvosi specialitások raktáron tartatnak és a raktáron nem levő szerekről felszólításra készséggel és legelőszobban gondoskodva lesz.

A szállítás postán leggyorsabban lesz eszközölve a pénz előleges beküldése mellett nagyobb megrendelések utánvét mellett is.

Pserhofer J. gyógyszerár. „zum gold. Reichsapfel“. Bécs. I. Singerstrasse 15.

Egyedül csak azon pilulák valódiak, melyeknek használati utasítása Pserhofer J. névalírásával van ellátva és a melynek minden csomagja tetején, ugyan ezen név vörös írással látható.

Védve bélyeg- és mintajeggyel. Utanzas szigoruan büntetve!